

Vanad tantsud kütkestavad galantsusega

RAIMU HANSON

raimu.hanson@postimees.ee

Nagu paljudele teistele, meeldivad ka filoloogiamagistrant Külli Kressale head vanaaegsed asjad. «Mulle pakub see lõbu,» vastas ta lühidalt küsimusele vanatantsuharrastuse kohta.

Seevastu teenekale baleriinile Rufina Noorele pakub barokiajastust pärinev lavaline liikumine tööd. Ta peab Vanemuise balletirepetiitori ametit ning õpetab sama teatri juures tegutsevas balletikoolis lastele klassikalisi ja ajaloolisi tantse.

Barokinädalal on peaaegu pool tuhat aastat vanade tantsudega hõivatud nii Kressa kui Noor.

Hobi ulatub peensusteni

«Asutasime ansambli mõeldunud aasta 1. detsembri kontserdiks,» ütles filoloogiamagistrant Külli Kressa ja lisas, et ansambli nimi Saltatriculi tähendab ladina keeles tantsijaid, tantsijakesi.

Detsembri algul esinesid tantsuharrastajad kõrg- ja hilisrenessansi tantsudega. «Barokinädalaks valmistumisel vältisime päris varaseid,» lisas Kressa.

Allikad, mida ansambliis kuuluvad magistrandid ja üliõpilased esinemisteks valmistudes kasutavad, pärinevad 16. sajandi lõpust ja 17. sajandi algusest. Vanades raamatutes on kirjas, kuidas samme seada.

«Renessansstantsus on käed enamasti vabalt, välja arvatud siis, kui on öeldud: võtke oma partneril käest kinni. Osalt sõltub käte liikumine riietusest, ja renessanssriietus ei võimaldagi väga hoogsaid käeliigutusi,» selgitas Kressa oma harrastuse peensusi.

Saltatriculi kannab esinedes rõivaid, mis aimavad järele 16. ja 17. sajandi vahetuse riietust. «Meie kostüümide hulgas on selliseidki, mida võinuks kanda ka 17. sajandi alguses,» rääkis Kressa.

Tantsuharrastajate repertuaari kuuluvad aadlike tantsud, mida praeguste diskosaalitantseudega ei saa võrrelda. «Meie peosaalides ei vaata keegi teiste tantsimist – võibolla ainult siis, kui mõni silmatorkavalt hästi liigub,» ütles Kressa. Seevastu õukonnas oli enamasti nii, et üks paar tantsis ja teised imetlesid.

Lisaks vanadele tantsudele huvitub Külli Kressa vanamuusi-

Saltatriculi tantsijad (vasakult) Anne Kaaber, Mari Normak, Hedvig Priimägi, Ülle Niin, Külli Kressa ja Merje Kala. Kostüümid on kavandanud Eve Valper ja ansambli juht Külli Kressa, rätsepatöö on teinud Eve Valper ja harrastustantsija Kanni Labi.

KALJU TISLER

kast. «Olen veidi laulnud, mitte küll väga avalikult,» ütles ta ning rääkis ka Shakespeare'i ja Molière'i loomingusse kiindumisest. «Tolleaegne kirjandus on ikka hirmus armas,» kinnitas ta.

Kergemeelsuse ajastu

Vanemuislane Rufina Noor nimetas barokki galantsuse ja elegantsi ajastuks, mis väljendus inimestevahelistes suhetes, rõi-

vastuses ja isegi esemete tarvitamise peenuses.

«Õukondlane pidi oskama kanda ja peenelt tarvitada näiteks ilumärkide kaasaskandmiseks mõeldud pärilmutterkarbikest,» tõi Noor näite. Ilumärk oli must täpik, mida kinnitasid nii naised kui ka mehed oma näole ja rinnale.

Ja kui see armastuse keele väljendusvahend ära kukkus, oli

karbike uute ilumärkidega alati käepärast.

Mees pidi oskama kanda suleroheid kübaraid, mida võis elegantse liigutusega peast võtta, et teha ilus kumardus oma daamile või kuningale. «Et iga tants on seotud oma ajastuga, on see elegantsus ka barokktantsus,» rääkis balletiõpetaja.

Näiteks keskajal olid hoopis teised tantsud, sest aeg oli karmim ja kombad olid karmimad. «Mees valitses naist,» selgitas Noor. «Tantsides ei toetanud ta naise kätt alt, vaid hoidis oma pihku naise käel, sörmega abielusõrmuse suunas osutades.»

Barokk laskis meeste ja naiste suhted vabamaks ning lubas olla kergemeelne. «Kui naisal ei olnud armukest, siis vaadati, et tal on midagi väga. Samamoodi vaadati meest,» märkis Noor.

Barokiajastul üha keerulisemaks muutunud tantsude õppimist peab Vanemuise repetiitor nüüdisaegsetele inimestele raskeks. Põhjuseks nimetas ta nüüdisaja iseärasusi ning ajanappust ja tantsuõpetajate vähesust, millega on seotud ka praeguste peosaalitantseude primitiivsus.

«Kui vaadata Louis XIV aegseid tantsukirjeldusi, siis paneb

lausa imestama, kui keerukad on sammud,» rääkis balletipedagoog. Samast ajast on pärit balletitermineid ja -liigutusi, mis on praeguseni kasutusel.

Kuldne põli oli barokiajastul tantsuõpetajatel ja ka moekunstnikel, kinnitas Noor: «Ühes barokiajastu raamatus on kirjas, et kui mingi asi alles jõudis õukonnas moodi minna, oli see samas juba moest läinud.»

End korraks barokiaega kujutlenud balletipedagoog ütles, et võiks ka ise olla õukonnas tantsuõpetaja.

Kuid tantsimine ja selle õpetamine ei ole Rufina Noorele ainult töö. Peol viibides ei lase ta mööda võimalust tantsida.

«Balletiinimesed ei oskavat nüüdistantsudes lõdvestuda nii, nagu seda teeb tavaline inimene, sest meie muskulatuur on harjunud pingega. Aga muusika paneb ikkagi liikuma. Mulle meeldib väga tantsida,» rääkis ta.

Tantsuetendus algab ülikooli ajaloo muuseumis Toomel 14. märtsil kell 19. Rufina Noor juhendab Elleri koolis barokktantsude kursust alates eilsest kuni 15. märtsini igal hommikul kell 9.30–10.30.